



**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

De Virtute Religionis, Et Ei Annexis; Continens septem Tractatus
Theologiae Moralis praecipuos. Primus, in ordine septimus, est de Oratione
... Septimus, & latissimus, de Beneficiis Ecclesiasticis

Castro Palao, Fernando de

Lugduni, 1669

An confugientes ad Ecclesiam tradendi sint iudici saeculari, & qua ratione
id fieri debeant. punct. 13

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76561](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76561)

tatis, & non cuiuscunque, sed specialis, & licet in bulla Gregor. dicatur violatores immunitatis ibi præscriptæ incurtere ipso facto censuras latas contra libertatis, iuris, & immunitatis Ecclesiasticæ violatores; illis nominibus, libertatis, iuris, & immunitatis idem exprimitur, & claritatis gratia apponuntur. Adde, esto in bulla Gregorij afficiantur censuras violantes immunitatem, quæ late sunt in bulla cœnæ aduersus violantes libertatem Ecclesiasticam; non inde fit habere tales censuras qualitatem reservationis; quæ in bulla cœnæ habetur. Ratio est, quia in bulla Gregoriana solum renouantur expressè censuræ, ac expressè non renouantur earum reservatio. Ergo absolute non manent reservati, quia reservatio nunquam censetur, nisi expressè facta sit, ex *cap. nuper de sentent. excommunicat. & relatum in referente non includitur expressè, sed tacitè cap. penult. de iureiurando.*

PUNCTVM XIII.

An fugientes ad Ecclesiam tradendi sint iudici seculari puniendi; & qua ratione id fieri debeat.

- 1 Iudici seculari tradendi sunt in casibus exceptis.
- 2 In casibus tamen non exceptis nequaquam tradendi sunt, nisi recepto prius iuramento de securitate.
- 3 Modus, quo tradendus est reus in casibus exceptis exponitur.
- 4 Qua ratione debeat index laicus in iis casibus exceptis reum ab Ecclesia extrahere.
- 5 Licet ex consuetudine possit index delinquentem extrahere inconsulto Episcopo, non tamen potest spectato iuris rigore.
- 6 In casu dubio exceptionis nequaquam potest.
- 7 Cognitio, an casus exceptus sit ad prælatum Ecclesie pertinet.
- 8 Debet concludenter probari esse casum exceptum, ut possit Prælatummittere delinquentem extrahi.
- 9 Index Ecclesiasticus non tenetur stare processui iudicis laici, at si processus formatus sit antequam reus ad Ecclesiam confugerit, poterit examinare illos testes, & eorum dictis stare.
- 10 In hac cognitione Ecclesia citanda est, Reum plures negant esse citandum.
- 11 Probabilis est oppositum.
- 12 Satisfit rationibus oppositis.
- 13 Reus spontè comparere, & petens audiri pro immunitate sibi competente audiendus est.
- 14 Qualiter Episc. procedere debeat in hac cognitione.

1. Non est dubium laicos fugientes ad Ecclesiam in casibus exceptis iudici seculari esse tradendos; quia cum illis immunitas non prohiat, nulla est causa, qua detineri possint, & expressè à Greg. XIV. cauetur, ubi Prælati, & superioribus Ecclesiarum districtè præcipitur sic delinquentes curiæ seculari tradere quando à curia seculari fuerint requisiti; Bonac. *diff. 3. de primo decal. præcepto. quæst. 7. de immunit. §. 7. numero primo.*

2. Difficultas tamen est, an in casibus non exceptis possit, & debeat Prælati eos iudici seculari consignare recepto prius ab eo iuramento de securitate pœnæ corporalis. Affirmat Suar. *lib. 3. cap. 13. post. n. 3. Azor. 2. p. insit. moral. lib. 9. c. 9. quæst. 10. Siloest. in summ. verbo immunitas 3. num. 4. Alexand. consil. 145. num. 3. vers. etiam si sit delictum grave, lib. 7. Villagut. de extens. legum. cap. fin. à num. 8. usque ad 14. Et videtur probari ex *cap. definit. 17. q. 4. & ibi Glossa Archidiacon. Turretrem. At omnino tenendum est nequaquam posse tradi curiæ seculari repugnante delincente; quantumvis securitatem præstet de eius impunitate. Ratio est, quia in illis casibus gaudet delinquens immunitate, sed immunitas in eo consistit, ut non possit inuitus ab Ecclesia extrahi, & iudicari. Ergo. Et hoc indubitanter procedit in terminis Gregorianæ constitutionis, in qua solum in casibus exceptis extractio permittitur, & in casibus non exceptis omnino negatur; sic ex Abbate in *cap. inter alia de immunit. Eccles. docet Farinac. in append. de immunit. cap. ult. n. 344.***

3. Modus autem quo tradendus est delinquens in casibus exceptis curiæ seculari compertus est: si enim seculæ constitutio Gregoriana loquamur, recipiendum est iuramentum à iudice seculari de non puniendo illum corporaliter, iuxta textum in *cap. reum, cap. id constitimus 17. quæst. 4. & tradit post alios antiquiores Decian. tract. crim. lib. 6. cap. 29. sub. n. 6. & consil. 80. n. 9. lib. 3. Ambrosin. de immunit. cap. 11. n. 5. Venim attentæ constitutione Gregorij, & etiam consuetudine iam recepta, neque hoc iuramentum exigitur, neque ipsi iudices illud præstare tenentur, sed liberè ipsi reus traditur pro qualitate delicti puniendus ac si ad Ecclesiam non confugisset, & merito: quia fuga ad Ecclesiam in casibus exceptis nihil reo prodesse potest: sic Decian. & Ambrosin. *suprà. Boerius decis. 109. n. 8. Farinac. de carcerib. quæst. 28. num. 77. & in append. de immunit. cap. ult. num. 343. Baiard. ad Clarum q. 30. n. 5. Bonac. diff. 3.**

de primo decal. præcepto. q. 7. de immunit. §. 7. in fine. n. 5. Hæc autem traditio de mandato Episcopi debet fieri, aut eius officiali, per aliquam Ecclesiasticam personam ab eo deputatam, omni appellatione remota, cognito prius per Episcopum, seu ab eo deputatum, an delinquentes tradendi verè crimina excepta commiserint. Neque curia secularis, eiusque iudices, aut officiales extrahere poterunt ab Ecclesiis, aut monasteriis laicum aliquem in prædictis casibus exceptis delinquentem, sine expressa licentia Episcopi, vel eius officialis, & cum interuentu personæ Ecclesiasticæ ab eo auctoritatem habentis: ad quos solos, & non alios Episcopis inferiores, etiam si alij ordinarij sint, aut non illius diocesis, aut conseruatores ab hac sede specialiter, vel generaliter deputati, prædictam licentiam dandi facultas pertinet, reuocaturque quælibet facultas, quæ curiæ seculari olim fuerit attributa extrahendi hos delinquentes propria auctoritate; occurrente autem casu, in loco exempto, & nullius diocesis, tunc ad Episcopum viciniorum deuoluitur cognitio, an delictum sit exceptum, vel non, & non ad alios. Quod si Episcopus, eiusve officialis & requisiti culpabiliter recusauerint delinquentem tradere, aut capturæ, vel carcerationi interuenire; tum laici reuerentiæ Ecclesiæ, & locis sacris debite memores prædictos delinquentes minori quo id fieri possit cum scandalo, & tumultu extrahere poterunt, & sic extractos ad carceres curiæ Ecclesiasticæ, & non secularis deferunt, ibique eos reponunt, & inibi sub turo, & firmo carceris, ac opportuna custodia data illis, si opus fuerit, per curiam secularem detinere debent, ut in prædicta bulla Gregor. hæc omnia expressè continentur.

4. Ex quibus verbis liquet. Primò non posse iudices laicos sic fugientem ad Ecclesiam in casibus exceptis extrahere absque licentia Episcopi: vel eius officialis. Quod si Episcopus requisitus culpabiliter noluerit annuere, poterunt iudices seculares delinquentem extrahere, & in carcere Ecclesiastico reponere, quouque per Episcopum, aut eius superiorum cognoscatur delinquentem gaudere non debere immunitate. Nunquam tamen possunt sic delinquentem ad proprios carceres referre ibique condemnare: sic Bonac. *diff. 3. q. 7. de immunit. §. 7. n. 3. Farinac. in append. de immunit. cap. ult. num. 359. Marc. Ital. lib. 1. cap. 6. num. 8. & seg. Ambrosin. de immunit. cap. 11. num. 1. & cap. 14. per totum. Quod certissimum est illicite constitutione Gregoriana, quam diximus verius esse vique locorum obligare. At seculæ constitutio crederem posse iudices seculares in casibus clarè exceptis delinquentem ab Ecclesia extrahere inconsulto Episcopo, saltem ex recepta consuetudine: Quia Ecclesia in tantum te tueri potest, quantum illius immunitate gaudet. Ergo si ab immunitate es exclusus, exclusus es à refugio illius. Poterunt ergo iudices seculares illum extrahere; sic relato Abbate, Anchar. Bart. & aliis doct. Boerius *dec. 109. n. 1. & 2. Decian. tract. crim. lib. 6. c. 29. n. 4. Couar. 2. var. cap. 20. n. 18. vers. 34. inferur Clarus præf. §. fin. quæst. 30. vers. quæro nunquid. Farinac. de carcerib. quæst. 28. n. 75. Azob. in constitut. Hispan. lib. 1. tit. 2. leg. 3. num. 29. Suar. lib. 3. cap. 13. num. 1. Neque obstat Ecclesiam videri locum exemptum à iurisdictione laicali; ut multis comprobatur Tufchus verbo Ecclesia, *concl. 5. num. 10. ac proinde non posse ibi capturam reorum exercere, qui est iurisdictionis actus. Non inquam, obstat, quia Ecclesia non est locus exemptus à iurisdictione laicali, nisi in casibus, qui eius immunitatem concernunt; secus in casibus non exceptis; ut colligitur ex *cap. 1. vers. etiam ista Ecclesia, de immunit. Eccles. in 6. ubi dicitur Ecclesiæ esse in territorio Principis secularis, quod saltem est intelligendum circa casus eius immunitatem non spectantes.****

5. Dixi posse ex recepta consuetudine. Nam spectato iuris rigore probabilis censeo, semper esse consulendum Episcopum, & ex eius licentia, & non aliter reus est extrahendus *cap. frater 17. quæst. 4. ubi prohibetur potestatis secularibus iniuriam ab Ecclesia extrahere, captata sacerdotis absentia. Ergo signum est sacerdotis præsentiam, & consensum requiri, & in *cap. definit. 27. q. 4. datur facultas reddendi Ecclesiæ extractum sine consensu sacerdotis: item in *cap. id constitimus. & cap. reum, non permittitur in casibus exceptis delinquentem curiæ seculari tradere, nisi recepto prius iuramento de impunitate corporali, ut multis relatis docet Decian. lib. 6. cap. 29. sub. num. 6. Ergo si curia secularis tenetur hoc iuramentum præstare plus quam sibi reus tradatur, signum euident est non posse inconsulto Episcopo, in cuius manibus iurare debet delinquentem extrahere. De iure autem civili est textus in *Athen. si quis, C. ad l. Inl. maiest. & Clarus in *ambrosin. de mandatis Principum, §. 5. Sed neque celler. 3. & in l. pateant in fine, C. de his qui ad Eccles. consug. & tradit post alios antiquiores Anton. Com. var. resolut. lib. 3. c. 10. Rub. quædam reus gaudet immunitate Ecclesie, num. 2. ad finem. Bosius de captura, num. 24. Anastas. Germon. de sacer. immunit. lib. 3. c. 16. num. 1. Tufchus præf. *concl. verbo Ecclesia, concl. 11. num. 47. & seg. Farinac. in append. de immunit. c. ult. n. 356.******

6. Dixi insuper posse iudices seculares exclusa constitutione Gregoriana, ex recepta consuetudine delinquentem in casibus clarè exceptis, & quorum delictorum cognitio ad ipsos

iplos spectat à loco sacro extrahere; vt sic indicarem, quoties dubium est an casus sit exceptus, vel non; nequaquam posse iudices laicos delinquentem sic tutatum à loco sacro vt inde expellere; quia dum non constat ab immunitate esse exclusum, immunitate gaudet: conceditur enim immunitas omnibus delinquentibus extra casus exceptos. Ergo dum probatum non fuerit commississe casum exceptum immunitate priuari non poterit: sic alius relatis Decian. tract. crim. lib. 6. c. 2. n. 2. Farinac. in append. de immunit. c. ult. n. 370.

7. Hac oritur quaestio ad quem iudicem pertineat cognitio an casus exceptus sit ab immunitate, vel non: Et quidem transe constitutione Gregoriana, nulla est quaestio; cum ex illa clare coniter ad solum Episcopum, vel ab eo deputatum hanc cognitionem pertinere, ibi: nisi cognitio prius per Episcopum, seu ab eo deputatum an delinquentes vt crimina excepta commiserint: At spectato iuris rigore non defuerunt alij Doctores, qui conueniant ad iudices laicos spectare. Ita Vpelli. conc. 170. num. 6. & alij relati ab Anast. Germon. statim referendo. Et ratio esse potest, quia nemo in propria causa videtur esse iudex competens, sed causa immunitatis est causa propria Episcopi: Ergo. Item extrahere delinquentem in casibus exceptis non est causa Ecclesiastica, sed secularis; cum per secularem potestatem fiat. Ergo eius cognitio ad secularem pertinet. Tenendum tamen est tanquam omnino certum nullo modo ad iudices laicos hanc cognitionem pertinere, sed ad Ecclesiam Prælatos: sic post alios antiquiores testatur Anast. Germon. de immunit. sacror. lib. 3. cap. 16. num. 21. Farinac. rit. de carcerib. q. 18. num. 76. & in append. de immunit. cap. ult. num. 366. & 367. Azebedo lib. 1. noue compilat. tit. 2. leg. 3. num. 20. Marius Itali. de immunit. lib. 1. c. 5. §. 14. num. 7. & c. 6. §. 1. num. 4. & seqq. Ioann. Gutier. pract. q. lib. 3. q. 1. num. 5. Bonac. disp. 3. q. 7. de immunit. §. 7. numero 2. vers. 3. & probat manifeste textus in c. metuentes. c. ad Episc. 17. q. 4. & ex iure ciuili in l. paterant. §. hoc vero. & in C. presentis. C. de his qui ad Eccles. confug. Ratio est clara: quia immunitas Ecclesiarum causa est Ecclesiastica, sed causa Ecclesiastica cognitio non spectat ad iudices laicos. Ergo neque fundamentum contrarium vrget. Nam esto extractio in casibus exceptis ad iudicem laicum pertinere; at cognitio, an sit casus exceptus ab immunitate, ad ipsum non pertinet. Neque obinde dicitur Prælatum in propria causa ius dicere, sed in causa communi: & Ecclesiam, quod nullum est inconueniens.

8. Posito autem ad Episcopum hanc pertinere cognitionem, est dubium qualiter debeat cognoscere delictum esse exceptum, vel possit seculari cuius delinquentem remittere? Videtur enim sufficere, si ex presumptionibus, & coniecturis rem probabilem efficiendis cognoicat; quia in bulla Gregor. conceditur Episcopo remissio delinquentium, qui suo iudicio videbuntur aliquod ex delictis exceptis commississe; sed quoties iudicio alicuius res committitur, non tenetur informationem iuridicam facere, sed potest prout sibi placuerit se informare, & quomodoque de veritate constat iudicium ferre, vt tradit Menoch. de arbit. q. 13. n. 2. & q. 19. n. 10. Nihilominus tenendum est concludentem probationem requiri: sic Ambrosin. de immunit. c. 1. n. 4. Bonacina disp. 3. de primo decal. precepto q. 7. de immunit. §. circa finem Farinac. lib. 1. concil. conc. 76. n. 3. & conc. 168. n. 8. & in append. de immunit. c. ult. n. 8. & seqq. Marius Itali. c. 6. §. 1. n. 86. & seqq. Ratio est, quia Ecclesia habet ius tutandi omnes delinquentes ad se conuenientes; nisi in casibus exceptis ipsique delinquentes ius habent, ne ultra illos casus extra hantur. c. inter alia, cap. fin. de immunit. Ecclesiast. c. sicut antiquitus 17 q. 4. Ergo dum prælato Ecclesiam non constat esse casum exceptum, iniuste Ecclesiam, & delinquentem iure suo priuat. At per presumptiones, & probabiles coniecturas non sufficenter constat. Tum quia hæc presumptiones non vincunt presumptionem otiam ex possessione immunitatis, & iure fundato l. fin. & ibi Doctores ff. quod a meris causa. Abbas c. quia verisimile in 2. notab. de presump. Tum quia ad tollendum ab aliquo ius quaesitum, & hoc irreparabiliter, non sufficit coniectura, sed requiritur plena probatio, Bald. in l. iudices, n. 2. C. de iudicis, Speculator tit. de officio omnium iud. §. fin. n. 18. Ergo. Item in bulla Greg. expostulatur, vt Episcopus antequam delinquentem tradat, cognoscat an verè delictum exceptum commissum sit; Sed quod per coniecturas cognoscitur, non verè; sed probabiliter tantum cognoscitur, neque illud est propriè, & absolute verum, sed sub dubio verum, vt multis relatis docet Farinac. conc. 168. n. 10. & conc. 76. n. 6. Specialiter ex doctrina Innocent. ex cap. cum causam col. 2. vers. illud autem de iuramento calumnia, vbi dicit ea vera esse, quæ oculis inspicuntur, vel indubitanter nominamus, non ea quæ præsumptiue credere possumus, quoties lex probationem requirit, de concludenti, & perfecta intelligi debet. l. iudices. C. de iudicibus, Decius in Rub. 10. de probationibus, n. 133. Mascard. de probat. quest. 4. n. 12. Nam cum sufficit coniecturalis, à lege ipsa cauetur, vt in l. non omnes §. à barbaris. Ibi argumentis tantum cognoscendum est, ff. de re militari. & c. probantur de homicid. in 6. ibi & postquam probabilibus consistit argumentis. Ergo cum ad excludendum ab immunitate delinquentem requiritur probatio delicti, si qui-

dem requiritur vera illius cognitio, efficitur concludentem probationem requiri. Denique probatio conditionis, & formæ ad actum requisita debet esse plena, & concludens l. lucius, & ibi Bart. ff. de condition. demonstrat. & pluribus firmat Farinac. d. conc. 76. & 168. sed esse delictum exceptum, est conditio necessario requisita, vt delinquentes immunitate priuentur, vt de se constat, & tradit Gregor. dicta constitutione, ibi, nisi cognitio prius per Episcopum, aut eius deputatum, vt ipsi vera crimina superioribus expressa commiserint. Ergo. Neque obstat fundamentum contrarium: Concedo enim remitti iudicio Episcopi, quæ sit probatio delicti sufficiens; non tamen remittitur derogare veræ, plenæ, & perfectæ delicti probationi.

9. Secundo dubitatur, an iudex Ecclesiasticus in hac cognitione stare debeat processui facto à iudice laico? Dicendum est cum Farinac. supradicto conc. 76. n. 1. & 2. & conc. 168. à n. 26. Bonac. disp. 3. quest. 7. §. 7. num. 3. obligatum non esse iudicem Ecclesiasticum stare processui facto à iudice laico: quia acta instructoria vnius iudicij in alio non probant, nisi inter easdem personas, & in eisdem causis, & ad eundem effectum fiant. cap. inter dilectos §. in omnibus, ff. De fide instrument. Glossa in cap. 2. de ordine cognit. & multis relatis probat Farinac. dicto conc. 168. à num. 26. At Ecclesiasticum iudicium de immunitate diuersas personas, & diuersam causam respicit ab eis, quæ in foro seculari respiciuntur. Nam forum seculare respicit reum vt seculari iurisdictioni subiectum, & vt taliter puniendum pro delicto: forum verò Ecclesiasticum respicit Ecclesiam immunitatem, quam defendere procurat, quæ sunt causa, & personæ omnino diuersæ. Ergo probationes in vno iudicio factæ in alio non probant. Item in bulla Gregor. conceditur Episcopo facultas cognoscendi, an delictum exceptum sit, sed cui delegatur cognitio alicuius causæ, delegatur etiam potestas sumendi probationes delictum tali cognitioni, leg. vbi. Cod. de falsis, & ibi Glossa. Ergo poterit suas probationes facere. Ergo non tenetur acquiescere probationibus laici. Deinde probationes, quæ sine citatione partis fiunt, vim habere non possunt cap. 2. de Testibus sed secularis iudex cum probationes facit de delicto delinquentis non citat Ecclesiam, vt pote illi non subiectam. Ergo contra immunitatem Ecclesiam illa probationes valere non possunt. Adde sæpe fieri sine citatione rei. Verum etsi hoc ita sit, aduertendum tamen est ab Episcopo, an processus formatus à iudice seculari sit formatus antequam reus ad Ecclesiam confugerit, & consequenter antequam de immunitate tractaretur; vel postquam reus ad Ecclesiam confugerit, & causa immunitatis tractetur? si formatus est processus antecedenter, esto obligatus non sit Episcopus illi stare ob rationes dictas: At debet quàm breuissimè poterit, testes illos apud se examinare, & reum iudici seculari remittere; quia nulla apparet suspicio falsi in supradicto processu. At si postquam reus ad Ecclesiam confugerit, processus fuerit formatus, tunc suspensionem non leuem habet falsitatis; cò quòd in defensionem proprii iuris, & diminutionem Ecclesiasticæ iurisdictionis formatus fuerit. Farinac. in append. de immunit. c. ult. n. 375.

Aduersus supradictam resolutionem restabat satisfacere quibusdam textibus, qui videtur contrarium probare sed illos optime explicat Farinac. conc. 168. à n. 31. vide illum.

10. Tertiò dubitatur, an in hac cognitione debeat Episcopus reum, & Ecclesiam citare? Et quidem Ecclesiam citandam esse, seu nomine eius promotorem fiscalem, cui iura Ecclesiam competit defendere, videtur indubiatum, quia directè de eius præiudicio agitur, leg. de vnoquoque §. ff. de re iudicata, leg. Nam ita diuus, ff. de adoprion. & c. 2. de Testibus, sic Farinac. conc. 168. n. 42. & in append. de immunit. c. ult. in fine. An verò reus citandus sit? Negat Remig. Gon. tractat. de immunit. Eccles. in 2. quest. n. 3. vers. & attenda opinione, & n. 11. Mouentur primò, quia hoc privilegium immunitatis non reus, sed locis sacris est concessum, vt alios referens probat Couart. 2. var. c. 20. n. 11. Decian. tract. crim. lib. 6. c. 2. n. 1. in fine. Et casu quo reus concedatur non principaliter, sed in consequentiam conceditur; sed quoties alicui privilegium in consequentiam conceditur, & non per se, citari non debet; sufficit enim si principale citetur. Ergo reus citandus non est. Secundo, quia non videtur citatio necessaria quoties probatio fit ad iudicis instructionem. Bart. Bald. & Innocent. relati, à Farinac. statim allegando. Sed hæc probatio an delictum sit exceptum, fit ad instructionem iudicis; siquidem ipsi constat debet verè remittere exceptum commissum esse, vt possit delinquentem remittere, vt constat ex illis verbis bullæ, cognitio prius per Episcopum, an verè supradicta crimina commiserint. Neque à bul. a vquam requisitum est vt parti constet. Ergo citatio partis necessaria non est. Tertiò, in crimine Assassinij ad excommunicationem, depositionem, & diffidationem ferendam non videtur necessaria citatio partis, vt tradit Hostiens. in cap. unico de Homicid. in 6. n. 37. verbo commiserit, & ibi Ioann. Andr. & Geminian. Ergo neque in hac causa expostulanda est, cum de minori præiudicio delinquentis agatur. Quarto, quia ita videtur praxi esse receptum informationes secretas fieri absque partis citatione.

11. Sed his non obstantibus tenendum est citationem delinquentis necessariam esse: sic optime firmat Farinac. conc. 158. à

num. 48. ea præcipue ratione, quia priuilegium immunitatis, esto locis sacris fuerit concessum, delinquentibus tamen directè, & per se competit; ipsi enim sunt, qui non possunt inuicè extrahi, & extrahentibus resistunt, & extracti agunt, vt ad Ecclesiam reuertantur; sed quocies de præiudicio alicuius directè agitur, citatio ad illum condemnandum requiritur. Ergo sine citatione delinquentis non potest Episcopus illum curiæ seculari remittere.

12 Et per hæc soluuntur argumenta contraria. Ad primum transeat immunitatis priuilegium locis sacris esse primò concessum. At nego delinquentibus immediatè, & per se non competere; imò si verum fatear delinquentibus est concessum intuitu tamen sacri loci. Non enim locus sacer, qui res inanimata est, capax est beneficij, sed hominibus ratione videntibus beneficium, & priuilegium immunitatis conceditur in honorem, & reuerentiam loci sacri. Ad secundum concedo non esse necessariam vllam citationem, cum iudex probationem facit ad sui instructionem in causis tertio non præiudicantibus; secus in his, quæ grauiter præiudicant, vt in præsentibus. Neque virget quòd soli iudici dicatur debere constare de veritate; quia id dicitur; quia probatio iudici fit, non parti, nisi pars citetur *cap. statutum. §. cum verò de rescriptis, in 6.* At constando iudici, ex consequenti parti constat. Ad tertium nego in crimine assassini non requiri partis citationem. Nam licet ad condemnationem probabilia argumenta sufficiant, hæc non plenè probari debent, & in forma iudicij, & consequenter cum partis citatione. Secundo, Respondeo, esto in crimine assassini citatio non requiratur, in nostro casu non inferatur necessarium non esse; quia ideo in crimine assassini non requiritur; quia probabilia argumenta

sufficiunt ad ferendam sententiam, quæ tamen in casu immunitatis non sufficiunt, cum verè, plenè, & perfectè de delicto excepto constare debeat. Ad quartum nego praxi esse receptum; imò si alicubi esset receptum, abrogari deberet, vt pote iuri naturali contrarium.

13 Aduertit tamen, & bene Farinac. num. 61. & 62. pleribus relatis, si delinquens sponte compareat non citatus, petatque audiri pro sui iuris defensione, omnino audiendum esse. Et in hoc casu quousque audiatur se potest opponere sententiæ ordinarij declarantis immunitatem illi non competere; quia agitur de graui eius præiudicio, & ex iure naturali competit se posse defendere, & iudici defensiones admittere.

14 Quarto dubitatur, qualiter procedere debeat Episcopus, Et primò non videtur necessarium libellum exhibere, & litem contestari. Tum quia non agitur ad penam delicti, sed ad illius qualitatè cognitionem. Tum quia ex officio agitur, & nullo accusatore interueniente. Tum quia arbitrio Episcopi decisio huius causæ commissa est. Tum quia summariè, & extra ordinem iuris tractari hæc causa potest. Sed in his omnibus non requiritur libellus, & litis contestatio, vt tradit Menoch. de arbitrat. quaest. 18. Farinac. conf. 168. num. 63. Ergo. Secundo, debet delinquenti, & Ecclesiæ dilaciones concedere, quæ sibi necessariæ visæ fuerint, vt iura sua defendant; quia hoc non tollitur, est eius iudicio, & arbitrio probatio delicti commissa fit; est enim de iure naturali, alias non plenè erit probatum de iudic. sic Farinac. num. 64. cum Speculat. in 11. de officio omn. iudic. §. fin. n. 18. Tertio, facto processu debet publicari, ne tollatur delinquenti, & Ecclesiæ defensio, & potestas allegandi in sui iuris fauorem, si quid habeant: sic alius relatis Farinacius supra.

